

Aprobate la 31.12.2025

**Reguli de constituire și funcționare a comitetelor tehnice
naționale**

*Requirements for the establishment and for the operation of the technical
committees*

INSTITUTUL DE STANDARDIZARE DIN MOLDOVA (ISM)
Republica Moldova, mun. Chișinău, str. E. Coca, 28
Tel.: 022 905 300
www.standard.md

Preambul

Prezentele reguli de standardizare națională reprezintă revizuirea regulilor de standardizare națională RS 8:2025, pe care le înlocuiesc.

Revizuirea RS 8:2025 a avut drept scop actualizarea prevederilor metodologice referitoare la desfășurarea activității de standardizare în Republica Moldova în contextul integrării standardizării naționale în sistemul de standardizare europeană și alinierii regulilor privind activitatea de standardizare națională la principiile și regulile de funcționare ale organizațiilor europene și internaționale de standardizare, în acord cu principiile de bază ale Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) ca o consecință a evoluției cadrului normativ național.

Prezentele reguli de standardizare națională stabilesc cerințe pentru participarea părților interesate din Republica Moldova la lucrările comitetelor tehnice ale ISM, în scopul elaborării standardelor moldovenești originale și participării la elaborarea standardelor europene/internaționale, în conformitate cu regulamentele interne ale organizațiilor de standardizare europene CEN și CENELEC, directivele ETSI și directivele organizațiilor de standardizare internaționale ISO și IEC.

În cazuri foarte specifice, diferite de cele descrise în reguli, se va aplica principiul similitudinii.

Prezentele reguli de standardizare națională sunt elaborate în conformitate cu Legea Republicii Moldova nr. 20 din 04 martie 2016 cu privire la standardizarea națională, cu modificările ulterioare.

Față de ediția anterioară au fost modificate capitolele 3, 4, 6 și 9 prin completarea cu termeni și prevederi noi privind participarea la standardizarea europeană și internațională.

1 Domeniu de aplicare

Prezentele reguli de standardizare națională stabilesc modul de constituire, organizare și funcționare a comitetelor tehnice naționale de standardizare (în continuare – comitete tehnice), cerințele față de organizarea lucrărilor de secretariat, atribuțiile președintelui, secretarului și membrilor comitetului tehnic, precum și modul de înregistrare și monitorizare a activității comitetelor tehnice de către organismul național de standardizare.

Aceste reguli stabilesc metodologia privind desfășurarea și coordonarea activității de standardizare națională, precum și corelarea activității comitetelor tehnice naționale cu evoluția lucrărilor comitetelor tehnice europene și internaționale corespondente, în mod continuu, astfel încât toate părțile interesate să beneficieze de oportunitatea de a-și susține interesele proprii, prin implicare directă în elaborarea standardelor destinate utilizării în diverse sectoare economice.

Prezentele reguli sunt destinate pentru aplicare membrilor comitetelor tehnice de standardizare create în cadrul ISM și anume organizații din industrie, IMM-urile, mediul academic, cercetare, autorități de reglementare și supraveghere a pieței, organisme de evaluare a conformității, organismul de acreditare, reprezentanți ai administrației publice centrale și/sau locale, asociații profesionale, organizații care reprezintă interesele consumatorilor, sindicate, organizații privind protecția mediului etc. în vederea participării la lucrările de standardizare națională, europeană și internațională.

2 Referințe

SM SR EN 45020:2012 Standardizarea și activități conexe. Vocabular general

CEN-CENELEC Internal Regulations — Part 2: Common rules for standardisation work, 2015

CEN-CENELEC Internal Regulations — Part 3: Rules for the structure and drafting of CEN/CENELEC Publications, 2015

ISO-IEC Directives — Part 1: Procedures for the technical work, 2014

ISO-IEC Directives Supplement — Procedures specific to IEC, 2013

Consolidated ISO JTC 1 Supplement — Procedures specific to JTC 1, 2014

ETSI Directives, 2014

3 Terminologie

Pentru a interpreta corect prezentele reguli de standardizare națională, se aplică termenii conform Regulamentul Intern CEN/CENELEC, Directivele ISO/IEC, SM SR EN 45020, precum și termenii definiți în acest capitol.

parte interesată

persoană fizică sau juridică, inclusiv autoritate publică, care are un interes sau o preocupare în activitatea de standardizare, și anume: producători, asociații de consumatori, asociații sau organizații patronale sau sindicale, întreprinderi micro, mici și mijlocii, instituții de învățământ, de proiectare, de cercetare, laboratoare de încercări, organisme de certificare, autorități de supraveghere a pieței și alte persoane juridice și fizice interesate

comitet tehnic

CT (abreviere în limba engleză – TC „technical committee”), structură de lucru care desfășoară activitatea de standardizare pe domenii specifice, fără personalitate juridică, înființată în cadrul unui organism național de standardizare recunoscut sau organizație de standardizare europeană/internațională, în care părțile interesate își desemnează reprezentanți

NOTĂ – Comitetul tehnic național „oglină” (în limba engleză „Mirror committee”) este comitetul tehnic, constituit ca oglindă la comitetele tehnice de standardizare europene și internaționale corespondente, prin care se asigură coordonarea activității proprii cu lucrările comitetelor tehnice europene și internaționale, în scopul formulării și transmiterii opiniei naționale.

consens

acord general al majorității părților interesate, caracterizat prin absența unei opoziții susținute față de un anumit aspect esențial al subiectului de standardizare, luând în considerare punctul de vedere al fiecărei părți interesate și apropierea eventualelor poziții divergente

NOTĂ – Consensul nu înseamnă întotdeauna unanimitate.

[SM SR EN 45020:2012, definiția 1.7 cu modificări]

delegat

reprezentant desemnat de organismul național de standardizare la propunerea unui comitet tehnic național pentru a participa la lucrările unui comitet tehnic din cadrul unei organizații de standardizare europeană sau internațională, în scopul de a susține opinia națională

adoptare (a unui standard)

aprobare și publicare a unui standard național bazat pe un standard european/internațional sau pe un document de standardizare europeană/internațională cu statut de standard moldovenesc

anchetă publică (a unui standard)

acordarea unei perioade de timp suficiente pentru examinarea unui standard sau proiect de standard de către părțile interesate care pot prezenta observații și propuneri scrise pe marginea acestora în scopul stabilirii consensului

anulare (a unui standard)

retragere a unui standard printr-o decizie sau prin înlocuirea acestuia cu unul sau mai multe standarde

armonizare (a standardelor naționale)

prevenirea sau eliminarea diferențelor de natură tehnică din conținutul standardelor destinate unui anumit domeniu de aplicare; în particular, sunt vizate diferențele care pot determina obstacole în calea comerțului

[Regulamentul Intern al CEN/CENELEC - Partea 2:2015, definiția 2.1]

NOTĂ – Obligația adoptării standardelor europene la nivel național, în toate țările membre ale CEN/CENELEC, concomitent cu anularea standardelor naționale conflictuale, conduce la armonizarea standardelor din aceste țări

condiție națională particulară

caracteristică sau practică națională care nu poate fi modificată nici măcar pe parcursul unei perioade îndelungate (de exemplu, condiții climatice, condiții de legare la pământ pentru protecție electrică etc.)

[Regulamentul Intern CEN/CENELEC - Partea 2:2015, definiția 2.15]

divergență A

modificare, suplimentare sau eliminare care se efectuează asupra conținutului unui standard european (sau al unui document de armonizare HD al CENELEC), reflectând o situație națională determinată de reglementări ale căror modificări nu intră în competența membrului național CEN/CENELEC

NOTĂ – Atunci când un standard intră sub incidența unei directive sau regulament CE, Comisia Europeană estimează (a se vedea Jurnalul Oficial C 59, 1982-03-09), ca urmare a deciziei Curții de Justiție în cazul 815/79 Cremonini/Vrankovich (European - Court Reports 1980 / Rapports de la Cour Européenne 1980, p.3583), că nu mai este obligatorie conformitatea cu divergențele A și că libera circulație în cadrul CE a produselor conforme cu un astfel de standard nu poate fi restricționată decât prin procedura de salvagardare prevăzută în directiva sau regulamentul respectiv.

[Regulamentul Intern CEN/CENELEC - Partea 2:2015, definiția 2.16]

expert în grup de lucru

persoană care are specializare corespunzătoare, desemnată de un comitet tehnic național, pentru a contribui la elaborarea proiectelor de standarde sau a documentelor de standardizare, care se elaborează în cadrul unui grup de lucru (sau o structură similară) al unui comitet tehnic de standardizare european CEN, CENELEC, ETSI sau internațional ISO, IEC

grup de lucru: GL (abreviere în limba engleză – WG „working group”)

grup de experți constituit în cadrul unui comitet tehnic, care are responsabilitatea de a elabora/revizui proiecte de standarde sau documente de standardizare, destinate utilizării într-un anumit domeniu de activitate

membru în comitet tehnic

parte interesată de participare în activitatea de **standardizare**, care îndeplinește condițiile stabilite de organismul național de standardizare prin delegarea a câte un reprezentant în comitetul (comitetele) tehnic

(tehnice) de profil

program de standardizare al CT

lista detaliată cu toate temele de standardizare, propuse pentru a fi elaborate în cadrul domeniului de activitate al unui comitet tehnic

proiect de standard

temă inclusă în programul de standardizare și dezvoltată succesiv pentru publicarea unui standard nou sau modificarea/revizuirea unui standard existent

[Regulamentul Intern al CEN/CENELEC - Partea 2:2015, definiția 2.2]

[SM SR EN 45020:2012, definiția 9.2 cu modificări]

program de standardizare națională (PSN)

program anual de lucru al organismului național de standardizare, ce conține lista cu temele care fac obiectul activității de standardizare

reglementare

document care conține reguli cu caracter obligatoriu și care este adoptat de către o autoritate

[SM SR EN 45020:2012, definiția 3.6]

standard european EN

standard elaborat și adoptat de organizațiile de standardizare europeană CEN, CENELEC sau ETSI, care trebuie adoptat și publicat sub forma unui standard național identic, odată cu anularea standardelor naționale conflictuale

[Regulamentul Intern al CEN/CENELEC – Partea 2:2015, definiția 2.5]

NOTĂ – Standardele europene se identifică cu indicativul alcătuit din sigla EN, numărul standardului și anul publicării acestuia, de exemplu, EN 14908-3:2014, EN 50438:2013, EN ISO 80000-1:2013.

standard internațional

standard elaborat și adoptat de organizațiile de standardizare internațională (ISO sau IEC)

[Regulamentul Intern al CEN/CENELEC – Partea 3:2015, definițiile 3.1.2 și 3.1.3]

NOTĂ – Standardele internaționale se identifică cu indicativul alcătuit din sigla ISO, IEC sau ISO/IEC (după caz), numărul standardului și anul publicării acestuia, de exemplu, ISO 1:2002, IEC 60865-1:2011, ISO/IEC 17021-1:2015.

standard național conflictual

standard național care are același domeniu de aplicare cu un standard european (sau document de armonizare HD, publicat de CENELEC), care conține cerințe contradictorii cu cerințele unui standard european (sau HD)

[Regulamentul Intern al CEN/CENELEC – Partea 2:2015, definiția 2.13]

standardizare

activitate specifică desfășurată de un organism recunoscut, prin care sunt elaborate, aprobate, revizuite, modificate, adoptate și anulate standarde și alte documente de standardizare, destinate unei utilizări comune și repetate

vot formal

etapă opțională din cadrul procesului de elaborare a standardelor, în care textul final al unui proiect de standard este transmis către membrii comitetului tehnic național în vederea aprobării prin vot și/sau transmiterii de observații editoriale

opinie națională

opinie formată prin consens în cadrul comitetului tehnic național asupra unui proiect de standard, inclusiv internațional, european, sau asupra altui subiect discutat în cadrul comitetului tehnic internațional, european

standstill

obligație acceptată de membrii naționali ai CEN/CENELEC/ETSI de a nu întreprinde nicio acțiune, fie pe durata elaborării unui standard european, fie după aprobarea acestuia, care ar putea prejudicia armonizarea tehnică la nivel european și, în particular, de a nu publica niciun standard național original nou sau revizuit, care nu este aliniat complet la standardul european

4 Generalități

Lucrările de standardizare la nivel național, inclusiv urmărirea și coordonarea cu lucrările de standardizare europeană și internațională, se desfășoară în cadrul comitetelor tehnice naționale, înființate de ISM pe domenii de activitate.

În cadrul comitetelor tehnice naționale se pot constitui subcomitete sau grupuri de lucru, repartizate pe subdomenii, în funcție de complexitatea domeniului de activitate și gradul de interes la nivel național.

4.1 Constituirea comitetelor tehnice naționale

4.1.1 Comitetele tehnice de standardizare sunt entități de lucru ale ISM, fără personalitate juridică, create benevol în diverse domenii ale economiei naționale, la propunerea, în suportul și pentru beneficiul părților interesate, cu scopul de a realiza lucrări de standardizare la nivel național, european și internațional.

4.1.2 Pentru aprobarea înființării unui comitet tehnic național se țin seama de următoarele aspecte:

- interesul național, care se poate evalua prin consultarea, pe cât posibil, a tuturor părților interesate din mediul public și privat, prin anunț pe pagina de internet a ISM;
- existența la nivel european și internațional a unor comitete tehnice corespondente;
- propunerile privind componența comitetului tehnic național;
- temele de standardizare propuse.

4.1.3 Structura comitetelor tehnice naționale, de regulă, trebuie să fie aliniată la cea a comitetelor tehnice ale organizațiilor europene de standardizare (CEN/CENELEC/ETSI) și, pe cât posibil, la cea a comitetelor tehnice ale organizațiilor internaționale de standardizare (ISO/IEC), astfel încât fiecare comitet tehnic internațional, european, la care Republica Moldova participă, să aibă un comitet tehnic național oglindă.

Un comitet tehnic poate să corespundă unuia sau mai multor comitete tehnice europene și/sau internaționale.

4.1.4 Un comitet tehnic poate fi constituit la inițiativa părților interesate din economia națională, atunci când se dorește participarea în procesele de standardizare internațională sau europeană, sau când se stabilește oportunitatea elaborării standardelor moldovenești într-un domeniu care nu aparține niciunui comitet tehnic național existent.

Organismul național de standardizare asistă și intermediază inițiativele și discuțiile privind crearea comitetelor tehnice.

4.1.5 Comitetul tehnic poate fi constituit pe un termen limitat (comitet tehnic de proiect), pentru a fi soluționată o anumită problemă sau a fi elaborat un standard concret.

4.1.6 Entitatea care inițiază constituirea unui comitet tehnic trebuie să prezinte ISM o notă de fundamentare, argumentând corespunzător necesitatea de constituire.

4.1.7 ISM examinează propunerea și, în cazul acceptării propunerii, publică pe pagina sa web oficială un anunț despre inițierea procedurii de constituire a unui comitet tehnic și invitația de participare a părților interesate.

Durata anunțului public și a termenului privind exprimarea interesului de participare nu trebuie să fie mai mică de 30 de zile.

4.1.8 Informația privind constituirea (sau încetarea activității) unui comitet tehnic se publică în „Buletinul de standardizare”.

4.1.9 În funcție de domeniul de activitate și în temeiul deciziei membrilor comitetului tehnic, se admite constituirea unor subcomitete în cadrul comitetului tehnic respectiv, care efectuează, în limita competenței lor, o parte din lucrări pentru anumite subiecte de standardizare, în una din ramurile atribuite comitetului tehnic.

4.1.10 Constituirea și încetarea activității subcomitetului tehnic este efectuată de către comitetul tehnic din domeniu, după coordonarea cu ISM.

Organizarea și modul de funcționare al subcomitetelor este similar cu cel al comitetelor tehnice.

4.1.11 Participarea în activitatea comitetului tehnic nu implică achitarea anumitor plăți de către membri.

4.1.12 ISM acumulează propunerile din partea părților interesate, ținând cont de prevederile 4.3.

4.1.13 ISM acumulează următoarele:

- a) nota de fundamentare privind necesitatea constituirii comitetului tehnic;
- b) propunerile pentru componența comitetului tehnic, parvenite de la părțile interesate prin demersuri de delegare a reprezentanților săi în comitetul tehnic;
- c) copia anunțurilor publice privind inițierea constituirii comitetului tehnic în domeniul respectiv și, dacă există, a invitațiilor de participare;
- d) descrierea subiectelor de standardizare și a domeniului de activitate a comitetului tehnic;
- e) informație privind existența comitetelor tehnice europene și internaționale corespondente comitetului tehnic (comitete tehnice oglindă);
- f) proiectul business plan al comitetului tehnic pentru un an, care ar trebui să includă cel puțin una din următoarele:
 - elaborarea standardelor moldovenești;
 - examinarea proiectelor standardelor europene și internaționale elaborate de comitetele tehnice oglindă;
 - examinarea periodică a standardelor moldovenești în vigoare (modificare, revizuire), inclusiv armonizarea standardelor cu standardele europene și internaționale;
 - propuneri de înlocuire a standardelor naționale conflictuale cu standardele europene și internaționale;
 - traduceri ale standardelor.

4.1.14 ISM desemnează o persoană în calitate de secretar al comitetului tehnic creat.

4.1.15 ISM convoacă o ședință de constituire a comitetului tehnic, la care invită toate părțile ce și-au exprimat interesul de participare.

4.1.16 Ședința de constituire este condusă de un reprezentant al ISM. La ședință se anunță rolul, atribuțiile, responsabilitățile unui comitet tehnic și ale membrilor săi.

ISM difuzează tuturor participanților câte un set de materiale informative corespunzătoare.

La ședință toți delegații completează și semnează cererile personale de aderare la CT, de model stabilit de ISM.

4.1.17 La ședința de constituire se alege președintele comitetului tehnic, conform 4.5.

4.1.18 Constituirea comitetului se aprobă prin hotărârea ISM. În hotărârea de constituire se indică și comitetul tehnic internațional, și/sau european corespondent, dacă există.

4.1.19 Înregistrarea comitetelor tehnice se face de către organismul național de standardizare, prin atribuirea unui număr de înregistrare, în Registrul comitetelor tehnice naționale de standardizare.

Dacă un comitet tehnic își încetează activitatea, numărul lui de înregistrare nu se atribuie altui comitet tehnic.

4.1.20 Un comitet tehnic este identificat printr-un indicativ, care include simbolul „ISM/CT”, numărul de înregistrare și denumirea lui.

Indicativul prescurtat al comitetului tehnic include simbolul „ISM/CT” și numărul de înregistrare.

EXEMPLE

1 ISM/CT 32 „*Biocombustibili solizi*”;

2 ISM/CT 32.

4.2 Atribuțiile comitetelor tehnice naționale

4.2.1 În activitatea pe care o desfășoară, comitetele tehnice trebuie să asigure formarea opiniei naționale, să țină seama de toate punctele de vedere exprimate pentru obținerea consensului și să se asigure, prin anchetele efectuate, că standardele se bazează pe un ansamblu de opinii relevante.

4.2.2 Principalele atribuții ale comitetelor tehnice naționale sunt:

- a) formularea de teme noi de standardizare pentru elaborarea unor standarde moldovenești originale;
- b) stabilirea programului propriu anual de standardizare, care face parte din programul de standardizare națională;
- c) asigurarea mentenanței standardelor moldovenești originale în vigoare;
- d) elaborarea sau participarea la elaborarea versiunii lingvistice române a standardelor europene/internaționale adoptate la nivel național;
- e) participarea la activitatea de standardizare europeană și internațională prin:
 - examinarea și transmiterea de observații la proiectele de standarde europene, internaționale, și formarea opiniei naționale în procesul de vot;
 - desemnarea delegaților moldoveni pentru participarea la ședințele comitetelor tehnice corespondente europene CEN, CENELEC și ETSI, precum și internaționale ISO și IEC,
 - confirmarea experților moldoveni în grupurile de lucru ale comitetelor tehnice europene și internaționale, de interes, pentru a participa la elaborarea proiectelor de standarde și a documentelor de standardizare europeană și internațională;
 - alte atribuții, legate în special de asigurarea expertizei tehnice în activitatea de standardizare.

4.2.3 Comitetele tehnice naționale trebuie să se asigure că standardele moldovenești sunt relevante pentru utilizările destinate. Standardele trebuie să reflecte expertiza tehnică oferită de participanți la procesul de standardizare și consensul asupra intereselor acestora. În standarde nu se includ elemente care pot avea ca efect excluderea sau limitarea concurenței în anumite sectoare ori împiedicarea sau limitarea accesului pe piață.

4.2.4 Comitetele tehnice naționale trebuie să acorde atenție deosebită calității standardelor moldovenești. Standardele trebuie redactate cu acuratețe, iar conținutul tehnic trebuie formulat cât mai inteligibil, fără ambiguități, astfel încât să se evite interpretări eronate asupra unor cerințe. Standardele nu trebuie să contravină prevederilor legislației în vigoare.

4.3 Denumirea și domeniul de activitate al comitetului tehnic

4.3.1 Comitetul tehnic se constituie în funcție de tipul produselor, serviciilor, tehnologiilor sau domeniilor de activitate.

4.3.2 Denumirea și domeniul de activitate ale comitetului tehnic trebuie să definească clar și să delimiteze competențele fiecărui comitet tehnic.

4.3.3 Denumirea comitetului tehnic trebuie să fie armonizată cu denumirile comitetelor tehnice internaționale, europene corespondente.

4.3.4 Definirea domeniului de activitate trebuie să fie cât mai concisă, fără a permite interpretări eronate ale obiectului propus și, de regulă, este precedată de cuvintele „Standardizare în domeniul...”. Se recomandă ca în domeniul de activitate al unui comitet tehnic național să se menționeze și legăturile cu alte comitete tehnice.

4.3.5 Dacă anumite subiecte nu țin de competența comitetului tehnic, acestea trebuie enumerate după definirea domeniului de activitate, precedate de cuvintele „cu excepția...”.

4.3.6 Domeniul de activitate al comitetelor tehnice nu trebuie să cuprindă subiectele de standardizare din mai mult de două ramuri industriale.

4.3.7 Modificarea denumirii și/sau a domeniului unui comitet tehnic poate fi inițiată de către comitetul tehnic și/sau ISM, dacă o astfel de modificare este necesară.

4.3.8 Modificarea denumirii și/sau a domeniului unui comitet tehnic se aprobă prin hotărârea ISM și se publică în „Buletinul de standardizare”.

4.4 Componenta comitetului tehnic național

4.4.1 Componenta comitetelor tehnice naționale ar trebui să asigure, pe cât posibil, reprezentarea cât mai largă a părților interesate, reunind reprezentanți din industrie, IMM-uri, mediul academic, cercetare, autorități de reglementare și supraveghere a pieței, ONG-uri, organisme de evaluare a conformității, organismul de acreditare, reprezentanți ai administrației publice centrale și/sau locale, asociații profesionale, organizații care reprezintă interesele consumatorilor, sindicate, organizații privind protecția mediului, precum și alte părți interesate.

4.4.2 Membru în comitetul tehnic este persoana juridică, în calitate sa de parte interesată în lucrările de standardizare.

Partea interesată de a deveni membru al unui comitet tehnic național trebuie să își desemneze un singur reprezentant, numit în continuare reprezentant desemnat, ale cărui date de identificare (nume și prenume, telefon, adresă de e-mail) trebuie transmise către ISM.

Pentru comitetele tehnice cu domenii de activitate complexe sau cu mai multe grupuri de lucru, reprezentantul desemnat poate fi însoțit de maximum 2 specialiști ai aceleiași părți interesate. În acest caz, opinia oficială o exprimă reprezentantul desemnat.

4.4.3 În general, se recomandă ca numărul membrilor unui comitet să fie corelat cu gradul de interes la nivel național pentru un anumit domeniu.

Numărul membrilor unui comitet tehnic trebuie să rezulte dintr-un compromis între necesitatea de a asigura o reprezentare largă a părților, care să confere un suport important pentru proiectele de standarde și necesitatea limitării acestui număr, astfel încât lucrările să se poată desfășura eficient. În acest sens, se recomandă ca numărul membrilor unui comitet tehnic să nu depășească, de regulă, 21.

4.4.4 Dacă există situații în care un membru al unui comitet tehnic național nu răspunde sistematic la solicitările din partea secretarului (de exemplu, documentele care trebuie analizate pentru a formula un punct de vedere național etc.) sau nu participă în mod sistematic la ședințe, secretarul comitetului tehnic trebuie să facă demersurile necesare pentru a determina prezența sau pentru a obține desemnarea unui alt reprezentant din partea organizației membru.

4.4.5 Reprezentantul desemnat trebuie să dețină și să poată demonstra următoarele competențe:

- să aibă experiență de activitate în domeniul acoperit de comitetul tehnic;
- să cunoască principiile și regulile în domeniul standardizării, precum și prevederile legislației în domeniu;
- să aibă experiență în elaborarea sau în utilizarea standardelor;
- să poată examina un proiect de standard sau un standard și eventual să înainteze obiecții sau propuneri de îmbunătățire.

4.4.6 Delegarea unui reprezentant în comitetul tehnic se efectuează prin transmiterea unui demers pe adresa ISM cu Cererea de aderare la comitetul tehnic și Declarația de cesiune a dreptului de autor conform anexelor A și B.

4.4.7 Ulterior constituirii comitetului tehnic, accesul pentru aderare la comitetul tehnic este liber și deschis, astfel că pot adera și alte entități (părți interesate) la activitatea acestuia. Pentru aceasta, partea interesată depune o cerere la secretariatul comitetului tehnic, cu argumentarea interesului de participare.

4.4.8 Completarea sau modificarea componenței comitetului tehnic se aprobă prin hotărârea ISM.

4.4.9 Membrii comitetului tehnic obțin dreptul la opinie și vot din momentul emiterii hotărârii ISM cu privire la aprobarea componenței comitetului tehnic și/sau modificarea acesteia.

4.4.10 Membrul unui comitet tehnic are următoarele obligații:

- să participe, în mod permanent și activ, la ședințele și la lucrările desfășurate de comitetul tehnic;
- să examineze proiectele de standarde prezentate pentru aviz și să prezinte opinia în termenul solicitat;
- să examineze propunerile de proiecte noi europene și internaționale și să contribuie la stabilirea poziției naționale;
- să prezinte și să susțină, în cadrul comitetului tehnic, poziția entității pe care o reprezintă, în urma consultării cu specialiștii acesteia;
- să informeze entitatea pe care o reprezintă asupra lucrărilor din cadrul comitetului tehnic;
- să identifice și să informeze comitetul tehnic asupra modificărilor care consideră că sunt necesare pentru a menține un standard în actualitate.

4.4.11 Membrul unui comitet tehnic este în drept:

- să înainteze propuneri de teme noi de standardizare sau modificare/revizuire a standardelor moldovenești existente;
- să solicite toate informațiile referitoare la activitatea comitetului tehnic;
- să primească pentru examinare proiectele de standarde, a căror examinare este efectuată de comitetul

tehnic;

- să propună candidatura președintelui comitetului tehnic sau a secretarului CT;
- să participe la reuniunile comitetelor tehnice europene și internaționale corespondente, ca expert în grup de lucru și/sau ca membru al delegației naționale;
- să participe la elaborarea și definitivarea versiunii lingvistice române a standardelor europene/internaționale care sunt adoptate ca standarde moldovenești, în conformitate cu prevederile din RS 2, RS 3.

4.4.12 Membrul unui comitet tehnic, al cărui reprezentant desemnat nu poate participa la o anumită ședință, poate delega o persoană din cadrul entității, care să-l reprezinte, cu informarea secretarului comitetului tehnic.

4.4.13 În cazul în care membrul unui comitet tehnic nu-și respectă obligațiile conform 4.4.10, lipsește sistematic și nemotivat de la ședințele acestuia (3 ședințe consecutive sau mai mult de 4 ședințe pe parcursul anului) sau ignoră adresările secretarului prin e-mail (4 adresări și mai multe), secretarul comitetului tehnic trebuie să informeze, în scris, entitatea pe care o reprezintă despre nerespectarea obligațiilor de către reprezentantul acesteia și, eventual, solicitarea înlocuirii persoanei.

4.4.14 În cazul în care membrul comitetului tehnic continuă să încalce prevederile prezentelor reguli de standardizare (4.4.10), iar entitatea care l-a delegat nu a întreprins acțiuni privind substituirea acestuia, secretarul comitetului tehnic este în drept de a propune excluderea entității respective din componența comitetului tehnic.

4.4.15 În caz de eliberare din funcția deținută în cadrul entității a reprezentantului membrului comitetului tehnic, atribuțiile vor fi exercitate de persoana nou-delegată de această entitate.

4.4.16 Organismul național de standardizare, în baza propunerii comitetului tehnic conform 4.4.14, operează modificările în componența comitetului tehnic.

4.5 Președintele comitetului tehnic

4.5.1 Președintele se alege la ședința de constituire a comitetului tehnic. Alegerea președintelui se face prin vot, cu majoritatea simplă a membrilor prezenți. Președintele ales este confirmat de ISM.

4.5.2 Președintele este ales pentru o perioadă de trei ani și poate fi reconfirmat pentru alte perioade consecutive.

4.5.3 Rolul președintelui unui comitet tehnic este de a coordona activitatea acestuia.

În acest scop, președintele trebuie să fie un specialist recunoscut în domeniul de activitate al comitetului și să aibă următoarele competențe:

- abilități de a conduce;
- abilități organizatorice și de comunicare;
- cunoaștere a principiilor și metodologiei de standardizare;
- cunoaștere la nivel avansat a limbii engleze;
- utilizare a calculatorului și a aplicațiilor electronice, de comunicare și lucru cu documentele.

4.5.4 Atribuțiile președintelui unui comitet tehnic determină rolul și conduita acestuia și sunt, în linii mari, următoarele:

- coordonează activitatea comitetului tehnic, în colaborare cu secretarul/reprezentantul ISM, pentru încadrarea lucrărilor în programul și termenele stabilite;
- colaborează cu secretarul/reprezentantul ISM pentru asigurarea respectării principiilor și metodologiei de standardizare în activitatea comitetului tehnic;
- conduce ședințele comitetului, având o poziție imparțială și deschisă, asigurând o atmosferă constructivă, în care să se evite discuțiile prelungite asupra unor aspecte minore (de exemplu, redactarea textului);
- urmărește realizarea consensului prin luarea unor decizii echilibrate în cadrul ședințelor, ținând seama de propunerile membrilor comitetului tehnic, astfel încât să determine progresul lucrărilor. Președintele comitetului tehnic trebuie să se asigure că sunt luate în considerare toate observațiile, inclusiv cele divergente, chiar dacă sunt susținute de o minoritate a membrilor;
- asigură transparența procesului decizional, prin formularea clară a deciziilor adoptate, care trebuie consemnate în procesul-verbal;
- urmărește aducerea la îndeplinire a deciziilor adoptate de comitetul tehnic;

– monitorizează evoluția proiectelor de standarde naționale, europene și internaționale și, dacă este cazul, propune analizarea documentelor în cadrul ședințelor și colaborează cu secretarul comitetului tehnic/reprezentantul ISM în vederea formulării punctului de vedere național pentru aceste proiecte.

4.5.5 Președintele nu are drept de vot și își păstrează imparțialitatea pe parcursul întregii activități a comitetului tehnic pe care-l coordonează și nu trebuie să promoveze opinii sau decizii ce ar favoriza entitatea care l-a desemnat.

4.5.6 Entitatea, al cărei reprezentant este ales președinte al comitetului tehnic, poate desemna o altă persoană, care o va reprezenta în cadrul comitetului tehnic.

4.5.7 Președintele comitetului tehnic poate solicita suportul și/sau implicarea ISM în rezolvarea problemelor ce apar în activitatea desfășurată de comitetul tehnic.

4.5.8 În cazul absenței motivate a președintelui, ședința comitetului tehnic este condusă de un reprezentant al ISM, care va exercita funcțiile acestuia.

4.5.9 În cazul în care președintele nu-și îndeplinește atribuțiile stabilite la 4.5.4 sau admite încălcări de procedură stabilite prin prevederile regulilor de standardizare națională, el poate fi demis, cu votul majorității simple a membrilor comitetului tehnic.

4.5.10 În cazul stabilit la 4.5.9, comitetul tehnic urmează să aleagă concomitent o candidatură nouă și să aprobe candidatura noului președinte prin votul majorității simple a membrilor comitetului tehnic.

4.5.11 Decizia comitetului tehnic de substituie a președintelui se aprobă de ISM prin hotărârea de modificare a componenței comitetului tehnic.

4.6 Secretariatul comitetului tehnic

4.6.1 Secretariatul unui comitet tehnic de standardizare este, de regulă, asigurat de ISM.

4.6.2 Dacă există interes, secretariatul comitetului tehnic poate fi asigurat de către partea interesată, care a inițiat crearea comitetului tehnic sau de către altă entitate care are capacitatea tehnică și organizatorică pentru realizarea în bune condiții a lucrărilor de secretariat.

4.6.3 În situația menționată la 4.6.2, secretarul se alege la ședința de constituire a comitetului tehnic. Alegerea secretarului se face prin vot, cu majoritatea simplă a membrilor prezenți. Secretarul ales este confirmat de ISM.

4.6.4 Secretarul este ales pentru o perioadă de trei ani și poate fi reconfirmat pentru alte perioade consecutive.

4.6.5 În cazul în care secretariatul comitetului tehnic este deținut de o entitate, alta decât ISM, entitatea respectivă încheie cu ISM „Acordul de deținere a secretariatului comitetului tehnic de standardizare”, de model stabilit, conținând toate prevederile relevante din prezentele reguli de standardizare.

4.6.6 ISM poate decide preluarea secretariatului comitetului tehnic altei entități, dacă entitatea, în cadrul căreia funcționează acesta, nu mai poate asigura condițiile necesare bunei desfășurări a lucrărilor.

4.6.7 În calitate de secretar al unui comitet tehnic, de regulă, este nominalizată o persoană din partea ISM, care exercită și rolul de reprezentant al organismului național de standardizare, dar poate fi desemnată și o altă persoană care:

- are cunoștințe și experiență în domeniul standardizării în subiectele ce vizează comitetul tehnic;
- are studii superioare, preferabil, de specialitate corespunzătoare domeniului de activitate al comitetului tehnic;
- are spirit de inițiativă și de bun organizator.

4.6.8 Secretarul trebuie să aibă următoarele competențe:

- abilități organizatorice și de comunicare;
- cunoaștere a principiilor și metodologiei de standardizare;
- cunoaștere la nivel avansat a limbii engleze (pentru comitetele care vor fi conectate la lucrările comitetelor europene sau internaționale);

- utilizare a calculatorului și a aplicațiilor electronice de comunicare și editare a documentelor.

4.6.9 Atribuțiile secretarului unui comitet tehnic determină rolul și conduita acestuia și sunt, în linii mari, următoarele:

- participă la stabilirea programului de standardizare al comitetului tehnic și al termenelor aferente și colaborează cu președintele și reprezentantul ISM pentru respectarea acestora;
- convoacă și pregătește ședințele comitetului tehnic;
- monitorizează proiectele de standarde și/sau documentele de standardizare și alte documente informative ale comitetelor tehnice europene și internaționale, corespondența în vederea respectării termenelor de transmitere a observațiilor și a votului, întocmește sinteza observațiilor primite de la membrii comitetului tehnic național și transmite reprezentantului ISM (în cazul în care secretariatul comitetului tehnic este asigurat de o altă entitate) observațiile convenite în cadrul comitetului tehnic, completate în limba engleză.
- pregătește și difuzează membrilor comitetului tehnic documentele de lucru în formatul electronic stabilit;
- întocmește sinteza observațiilor primite de la membrii comitetului tehnic pentru proiectele de standarde moldovenești originale;
- pregătește proiectele de standarde moldovenești pentru etapa de anchetă publică și proiectele finale de standarde moldovenești în vederea aprobării de către ISM;
- consemnează hotărârile adoptate în ședință în cadrul proceselor-verbale întocmite;
- urmărește realizarea prevederilor proceselor-verbale ale ședințelor comitetului tehnic;
- urmărește activitatea grupurilor de lucru constituite în cadrul comitetului tehnic și informează președintele despre aceasta;
- identifică noi părți interesate de activitatea comitetului tehnic la nivel național;
- asigură desfășurarea activităților în cadrul comitetului tehnic în conformitate cu prevederile regulilor de standardizare națională.

4.6.10 Secretarul unui comitet tehnic nu are drept de vot și își păstrează imparțialitatea pe parcursul întregii activități a comitetului tehnic în cadrul căruia activează și nu trebuie să promoveze opinii sau decizii ce ar favoriza entitatea care l-a desemnat.

4.6.11 Secretarul și membrii comitetului tehnic, pentru prezentarea observațiilor, propunerilor sau întocmirea sintezei observațiilor, trebuie să utilizeze formulare tipizate, elaborate și puse la dispoziție de ISM.

4.6.12 Secretarul comitetului tehnic, inclusiv în cazurile când este reprezentantul unei părți interesate, nu participă la dezbaterile pe subiectele tehnice ce țin de obiectul supus standardizării, ci doar în aspecte de principii și reguli de standardizare, asigurând imparțialitatea procesului.

4.6.13 Dacă se constată că secretarul unui comitet tehnic național nu asigură buna desfășurare a lucrărilor, ISM poate să decidă transferarea secretariatului la ISM sau la o altă organizație interesată.

4.7 Reprezentantul organismului național de standardizare

4.7.1 În cazul în care secretariatul unui comitet tehnic este asigurat de o altă entitate, ISM supraveghează și asigură buna desfășurare a activității comitetelor tehnice prin intermediul reprezentantului său.

4.7.2 Reprezentantul organismului național de standardizare:

- asigură desfășurarea în bune condiții a activității comitetelor tehnice prin supravegherea activității comitetelor tehnice;
- monitorizează respectarea de către comitetul tehnic a legislației și a principiilor, regulilor de standardizare, metodologiei, stabilite prin regulile de standardizare;
- asigură prezentarea către comitetul tehnic a observațiilor și propunerilor privind proiectele standardelor;
- transmite votul și observațiile la documentele elaborate în cadrul comitetelor tehnice europene și internaționale corespondente, convenite în cadrul comitetului tehnic național;
- identifică noi părți interesate de activitatea comitetului tehnic la nivel național, dacă este cazul;
- stabilește, în colaborare cu președintele, secretarul și membrii comitetului tehnic, programul de standardizare al comitetului și termenele aferente;
- participă la ședințele comitetului tehnic și, în colaborare cu secretarul, aduce la îndeplinire hotărârile luate;
- informează permanent comitetul tehnic național asupra evoluției activității de standardizare a comitetelor tehnice corespondente europene și internaționale;
- ține legătura cu secretariatele comitetelor tehnice europene și internaționale corespondente;
- inițiază examinarea periodică a standardelor moldovenești originale din patrimoniul comitetului;

- participă la elaborarea standardelor moldovenești originale și verifică proiectele de standarde din punct de vedere al metodologiei de standardizare, urmărind corespondența cu standardele europene/internaționale și uniformitatea terminologiei din domeniu;
- asigură formalitățile necesare delegării/nominalizării experților naționali în comitetele tehnice sau grupurile de lucru la nivel european/internațional.

5 Activitatea comitetelor tehnice

5.1 Activitatea unui comitet tehnic se desfășoară conform unui business-plan, aprobat de președintele comitetului tehnic, ce include Planul de activitate care este aprobat anual nu mai târziu de luna februarie.

Planul de activitate include:

- proiecte de standarde europene sau internaționale ale comitetelor tehnice oglindă, preluate din programele de activitate ale comitetelor tehnice respective;
- propuneri de elaborare a proiectelor standardelor moldovenești originale, în cazul în care nu există standarde europene sau internaționale corespunzătoare;
- propuneri de examinare periodică a standardelor, pentru care urmează a fi împlinit termenul de 5 ani de la aprobare;
- propuneri de traducere a standardelor europene sau internaționale.

5.2 Comitetul tehnic poate examina și alte subiecte sau înainta alte propuneri care nu se conțin în business-plan, dar se referă la standardizare în domeniul comitetului tehnic și se consideră importante.

5.3 Comitetele tehnice trebuie să-și desfășoare activitatea în conformitate cu legislația Republicii Moldova, cu prezentele reguli de standardizare și alte reguli de standardizare națională.

5.4 Comitetele tehnice naționale constituite în oglindă cu comitetele tehnice europene și internaționale, efectuează suplimentar următoarea activitate:

- evaluează propunerile de teme elaborate în cadrul comitetelor tehnice corespondente;
- înaintează observațiile sale asupra proiectelor de standarde pe parcursul elaborării, formând o opinie națională;
- propun acceptarea sau respingerea standardului difuzat pentru vot;
- participă la ședințele comitetului tehnic corespondent.

5.5 Comitetele tehnice trebuie să urmărească și să țină cont de toate lucrările comitetelor tehnice corespondente ISO/IEC și CEN/CENELEC, la care au fost confirmați ca membri (cu drepturi depline), precum și de lucrările privind subiecte conexe efectuate de alte comitete tehnice.

5.6 Comitetele tehnice își desfășoară activitatea sub formă de ședințe sau prin corespondență.

5.7 Ședința comitetului tehnic se consideră deliberativă, dacă:

- materialele au fost transmise spre examinare cu cel puțin 5 zile înainte de data ședinței;
- invitațiile de convocare a ședinței au fost transmise cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței.

În cazul nerespectării cel puțin a uneia din condițiile de mai sus, ședința se amână.

5.8 La fiecare ședință a comitetului tehnic membrii semnează pentru cedarea dreptului de autor asupra ideilor expuse în ședință și respectarea dreptului de autor asupra proiectelor de standarde, la care au acces.

5.9 Pentru comitetele tehnice al căror secretariat nu este deținut de ISM, prezența reprezentantului organismului național de standardizare la ședințele comitetului tehnic, la care se decide aprobarea business-planului, alegerea președintelui sau a secretarului, aprobarea proiectelor standardelor (în etapă de PS), este obligatorie.

5.10 Ședințele comitetelor tehnice, de regulă, se desfășoară la sediul entității, care deține secretariatul comitetului.

5.11 Adoptarea deciziilor în cadrul ședinței se face prin consens.

5.12 Fiecare propunere parvenită din partea unui membru urmează a fi analizată și trebuie atins consensul

privind:

- acceptarea propunerii;
- respingerea argumentată a propunerii.

Asupra propunerilor trebuie să fie obținut un acord general, caracterizat prin absența unei opoziții persistente față de un aspect esențial din partea unui reprezentant al unei părți importante.

Discuțiile trebuie purtate pentru a apropia pozițiile divergente, iar consensul nu implică neapărat unanimitate. În cazul deciziilor luate prin corespondență (e-mail sau platforme de votare), consensul se consideră susținerea unei propuneri de către cel puțin 2/3 din membrii comitetului tehnic și nu mai mult de 1/4 să fie împotriva propunerii.

Propunerile care contravin legislației, regulilor de standardizare sau documentelor naționale de politici sunt respinse implicit de secretarul comitetului tehnic sau de reprezentantul ISM.

5.13 Dacă în cadrul lucrărilor comitetului tehnic nu se poate ajunge la un consens privind anumite probleme, părțile rămase în divergență sunt în drept să se adreseze ISM pentru a examina divergența apărută.

5.14 ISM va examina divergența în termen de 20 de zile calendaristice din momentul recepționării adresării, eventual în cadrul unei ședințe, cu implicarea membrilor și a președintelui comitetului tehnic.

5.15 Decizia definitivă aparține ISM, care va exprima decizia finală în formă scrisă (demers, anunț de clarificare sau hotărâre).

5.16 Rezultatele ședințelor comitetelor tehnice se înregistrează într-un proces-verbal, care se semnează de către președintele și secretarul comitetului tehnic.

Prezența membrilor comitetului tehnic la ședință se consemnează prin lista de participare, care se păstrează împreună cu procesul-verbal.

5.17 Secretarul comitetului tehnic sau reprezentantul ISM poate efectua înregistrarea audio sau video a ședinței, pentru asigurarea transparenței și trasabilității. Fișierele cu înregistrarea ședințelor se păstrează la ISM și pot fi disponibile oricărui membru, la solicitare.

5.18 Comitetul tehnic trebuie să prezinte ISM:

- business-planul, nu mai târziu de luna februarie a anului de gestiune;
- raportul anual referitor la activitățile sale, nu mai târziu de luna februarie a anului de gestiune.

5.19 Raportul anual trebuie să conțină următoarele:

- indicativul comitetului tehnic și denumirea;
- informația referitoare la ședințele comitetului tehnic desfășurate;
- informația sumară privind realizarea business – plan al comitetului tehnic;
- indicativele proiectelor de standarde și modificări elaborate, precum și ale altor lucrări;
- indicativele proiectelor de standarde și modificări la standardele examinate;
- analiza standardelor internaționale și europene (din domeniul activității comitetului tehnic) pentru a aprecia prioritatea lor de a fi adoptate ca standarde moldovenești;
- participarea la lucrările comitetelor tehnice, CEN/CENELEC, ISO/IEC (dacă este aplicabil).

5.20 Raportul trebuie să fie semnat de președintele și secretarul comitetului tehnic.

5.21 Concomitent cu raportul anual, se prezintă și business-planul comitetului, elaborat și aprobat conform 5.1 și semnat de președintele și secretarul comitetului tehnic.

5.22 Comitetul tehnic trebuie să prezinte raportul și business-planul anual, conform modelelor elaborate și puse la dispoziție de ISM.

6 Circulația documentelor

6.1 Proiectele de documente se difuzează de secretarul comitetului tehnic tuturor membrilor, președintelui (și reprezentantului organismului național de standardizare, dacă este cazul) și sunt destinate exclusiv acestora. Membrii comitetului tehnic sunt obligați să respecte confidențialitatea informației parvenite pe parcursul activității, precum și dreptul de autor asupra standardelor.

6.2 Proiectele de standarde și/sau documente de standardizare ale comitetelor tehnice europene și internaționale corespondente, sunt disponibile în format electronic și pot fi accesate de președinte, secretar, reprezentantul ISM și toți membrii comitetului tehnic național, pe bază de parolă și nume de utilizator, care sunt nominale și netransmisibile. Documentele trebuie utilizate numai în scopul desfășurării lucrărilor comitetului tehnic.

6.3 Corespondența în cadrul comitetului tehnic se efectuează de regulă prin e-mail. Secretarul CT trebuie să insereze marcatul digital „Document de lucru ISM - Reproducere interzisă” pe fundalul standardelor și al proiectelor de standarde sau documente de standardizare ca măsură de protecție, de fiecare dată când transmite documentele de lucru membrilor CT.

6.4 Documentele trebuie adresate nominal și nu pot fi aduse la cunoștință publicului sau utilizate în alte scopuri decât pentru lucrările comitetului tehnic respectiv. Comitetul tehnic poate decide publicarea unor documente elaborate, doar cu acordul prealabil al ISM.

6.5 Orice membru al unui comitet tehnic care a încălcat regulile de la 6.1, cum ar fi divulgarea unor date sau discuții, sau difuzarea unor proiecte de standarde persoanelor terțe, este pasibil de excludere din comitetul tehnic, la propunerea ISM.

6.6 Fiecărui document (anteproiect, proiect de standard etc.), elaborat în cadrul comitetului tehnic, trebuie să i se atribuie un număr de referință, în conformitate cu capitolul 8.

7 Protecția datelor și a documentelor

Proiectele de standarde și/sau documentele de standardizare aflate în curs de elaborare sunt considerate documente de lucru ale comitetelor tehnice și numai în acest scop pot fi difuzate către membrii comitetelor tehnice. În scopul consultării documentelor de lucru, membrii comitetelor tehnice pot accesa în regim controlat, pe bază de parole, bazele de date care conțin documente în format electronic (fișiere).

Difuzarea tuturor documentelor de lucru se realizează numai cu aplicarea elementelor de securitate stabilite de ISM.

8 Numerotarea documentelor

8.1 Documentelor, în fiecare etapă (anteproiect, proiect de standard etc.), elaborate și difuzate în cadrul lucrărilor comitetului tehnic, li se atribuie un număr de referință.

Documentele emise de comitetele tehnice europene și internaționale se difuzează cu numerele sale de referință, fără a le fi atribuite numere la nivel național.

8.2 Pe prima pagină a documentului, sub numărul de referință, se înscrie data (luna și anul), la care documentul a fost elaborat.

8.3 Un număr de referință atribuit unui document nu trebuie să fie atribuit niciunui alt document redactat diferit și/sau având un conținut diferit.

8.4 Numărul de referință conține două elemente separate de literele nr., după cum urmează:

- abrevierea ISM/CT și numărul comitetului tehnic;
- un număr de ordine general.

EXEMPLU

ISM/CT 10 nr. 20 reprezintă cel de-al 20-lea document elaborat și difuzat de comitetul tehnic ISM/CT 10.

8.5 Numărul de ordine general este atribuit de secretarul comitetului tehnic pentru toate documentele elaborate și difuzate de comitetul tehnic respectiv, în ordinea elaborării acestora.

9 Participarea la standardizarea europeană și internațională

9.1 Aspecte generale privind participarea la standardizarea europeană

9.1.1 Activitatea de standardizare europeană se desfășoară în cadrul organizațiilor europene de standardizare: Comitetul European de Standardizare (CEN), Comitetul European de Standardizare pentru electrotehnică (CENELEC) și Institutul European de Standardizare în Telecomunicații (ETSI).

9.1.2 Procedurile și regulile privind activitatea de standardizare europeană sunt stabilite prin Regulamentul Intern CEN/CENELEC – Partea 2, respectiv prin Directivele ETSI (Regulile de Procedură ale ETSI). Ca parte a sistemului european de standardizare, ISM trebuie să respecte aceste reguli și proceduri.

9.1.3 Principiul de bază al standardizării europene este principiul delegației naționale, care presupune exprimarea opiniei naționale (nu a opiniei individuale, a unei entități sau grup) în procesul de elaborare a standardelor și a documentelor de standardizare europene.

9.1.4 Comitetele tehnice europene sunt alcătuite din membri, secretar și președinte. Membrii comitetelor tehnice europene sunt organisme naționale de standardizare, prin reprezentanți desemnați. Comitetele tehnice europene își desfășoară activitatea în baza unui program de lucru aprobat și publicat pe pagina oficială a CEN, CENELEC și ETSI.

9.1.5 Lucrările de standardizare ale comitetelor tehnice europene, inclusiv cele ale altor structuri tehnice, aflate în responsabilitatea și sub coordonarea CEN, CENELEC și ETSI, se concretizează în activitatea comitetelor tehnice naționale prin:

- urmărirea propunerilor de teme noi de standardizare și a evoluției proiectelor aflate în diverse etape de elaborare;
- nominalizarea experților și a delegaților naționali la lucrările grupurilor de lucru și ale comitetelor tehnice europene;
- stabilirea poziției naționale cu privire la propunerile de teme noi de standardizare;
- formularea și transmiterea comentariilor/observațiilor la proiectele de standarde europene sau a documentelor de standardizare europeană în curs de elaborare;
- transmiterea votului național;
- adoptarea standardelor europene la nivel național, concomitent cu anularea standardelor moldovenești conflictuale.

9.2 Participarea comitetelor tehnice naționale la activitatea de standardizare europeană

9.2.1 Membrii comitetelor tehnice participă activ la elaborarea standardelor și/sau a documentelor de standardizare europene, în comitetele tehnice europene corespondente. Participarea poate fi:

- prin exprimarea punctului de vedere în cadrul comitetului tehnic național, în scopul stabilirii poziției naționale în etapele elaborării standardelor și/sau documentelor de standardizare europene;
- ca experți în grupurile de lucru ale comitetelor tehnice europene; sau
- ca delegați naționali la reuniunile comitetelor tehnice europene.

NOTĂ – Se recomandă ca delegația națională la reuniunile comitetelor tehnice europene să fie alcătuită din maximum 3 membri.

9.2.2 La fiecare etapă de elaborare a unui standard sau a unui document de standardizare europeană, care se încheie cu vot, prin platforma electronică, reprezentatul ISM transmite votul care exprimă poziția națională stabilită de comitetul tehnic și răspunsul la întrebările asociate etapei.

9.2.3 Atunci când în cadrul unui comitet tehnic național nu se atinge consensul cu privire la poziția națională sau nu se identifică interes național asupra subiectului, se transmite un vot cu abținere.

Un vot negativ trebuie însoțit întotdeauna de justificări.

Consensul se consideră atins, atunci când nu mai puțin de 2/3 din membrii care au răspuns s-au pronunțat PRO și nu mai mult de 1/4 sunt CONTRA. Membrii care nu au răspuns se consideră că s-au abținut implicit și nu se iau în calculul de mai sus.

9.2.4 Etapele de elaborare a standardelor europene sunt:

- propunere de temă nouă;
- elaborarea proiectului de lucru;
- etapă de comitet;
- anchetă publică;
- vot formal;
- aprobare și publicare.

În vederea asigurării coerenței în sistemul de standardizare, aceste etape sunt asemănătoare cu cele de la nivel internațional.

Procesul de adoptare a standardelor europene ca standarde moldovenești este prezentat în RS 2.

Procesul de elaborare a documentelor de standardizare europene (TS, TR) este asemănător cu procesul de elaborare a standardelor europene. Comitetele tehnice naționale pot participa la elaborarea acestora, urmând etapele caracteristice acestor documente.

9.2.5 Propunere de temă nouă

Orice parte interesată poate să propună elaborarea / revizuirea unui standard european sau a unui document de standardizare europeană, prin transmiterea unei propuneri de tema nouă la ISM.

La primirea unei propuneri de temă nouă, comitetul tehnic național trebuie să stabilească poziția națională ținând cont de următoarele elemente:

- utilitatea standardului propus pe piața moldovenească;
- interesul exprimat de părțile interesate;
- analiza patrimoniului de standarde pentru a se stabili dacă există standarde moldovenești originale conflictuale și relațiile cu celelalte standarde moldovenești;
- legătura cu actele normative naționale.

În cazul în care comitetul tehnic a identificat că proiectul de standard european este susceptibil de a intra în conflict cu un act normativ național, secretarul comitetului tehnic anunță autoritatea responsabilă, dacă aceasta nu face parte din comitet, și o invită să participe la lucrări.

După obținerea consensului în comitetul tehnic, reprezentantul ISM exprimă poziția națională prin vot, însoțit de răspunsul la întrebările asociate și observațiile convenite.

9.2.6 Elaborarea proiectului de lucru

Pentru elaborarea unui proiect de lucru, comitetul tehnic european stabilește, de regulă, un grup de lucru căruia îi atribuie această sarcină.

În această etapă, în funcție de interes și disponibilitate, pot participa experți din Republica Moldova care sunt înscrși în grupul de lucru european de către reprezentantul ISM. Pe parcursul activității, experții desemnați trebuie să informeze periodic comitetul tehnic național asupra evoluției lucrărilor.

9.2.7 Etapă de comitet

Această etapă are ca obiectiv obținerea consensului asupra conținutului proiectului de lucru. La nivel național, membrii comitetului tehnic național analizează textul proiectului de lucru, formulează observațiile și stabilesc dacă există diferențe între cerințele proiectului și prevederile actelor normative naționale în vigoare și/sau condițiile naționale particulare care, de regulă, trebuie făcute cunoscute la nivel european până la etapa de anchetă publică. În cazul în care comitetul tehnic național stabilește că proiectul de standard european este în contradicție cu o reglementare națională, secretarul comitetului tehnic contactează autoritatea de reglementare responsabilă, în vederea introducerii în textul standardului european a divergențelor de tip A și/sau a condițiilor naționale particulare, pentru informarea asupra obligațiilor legale naționale și/sau a caracteristicilor sau practicilor naționale.

9.2.8 Ancheta publică

În etapa de anchetă publică toate părțile interesate de la nivel național pot să consulte și să-și exprime punctul de vedere asupra proiectului de standard european. Etapa se încheie prin vot, care poate fi însoțit de observații generale, tehnice, editoriale sau legate de reglementările naționale. Proiectul de standard european se identifică în această etapă cu indicativul prEN [număr].

ISM trebuie să informeze, prin publicarea pe pagina web oficială, în Buletinul de standardizare, data de începere și finalizare a anchetei publice a proiectelor de standarde europene și să pună la dispoziția tuturor părților interesate, la cerere, proiectele de standarde.

Membrii comitetului tehnic național sunt informați cu privire la plasarea în anchetă publică a proiectelor de standarde europene și pot accesa textele proiectelor pe platformele electronice ale organizațiilor europene de standardizare. Pentru transmiterea observațiilor se utilizează formularul indicat în anexa C.

Comitetul tehnic național trebuie să stabilească poziția națională, luând în considerare toate observațiile primite de la părțile interesate și efectele posibile pentru piața Republicii Moldova ale adoptării standardului european ca standard moldovenesc identic. Trebuie convenite observațiile și, dacă este cazul, trebuie stabilite divergențele de tip A și/sau condițiile naționale particulare împreună cu autoritatea de reglementare responsabilă.

La încheierea perioadei de anchetă publică, reprezentantul ISM transmite prin vot poziția națională.

9.2.9 vot formal

În funcție de rezultatul anchetei publice se poate renunța la această etapă. Etapa de vot formal reprezintă etapa în care textul final al proiectului de standard european circulă la membrii naționali ai CEN/CENELEC.

În această etapă, proiectul de standard european este identificat prin indicativul FprEN [număr]. Etapa se încheie cu vot, care poate fi însoțit numai de observații editoriale. La nivel național, membrii comitetului tehnic național au acces la proiectul de standard european aflat în etapa de vot formal, în vederea stabilirii poziției naționale. Dacă se stabilește transmiterea unui vot negativ, exprimarea acestei poziții trebuie însoțită de argumente tehnice temeinice.

La încheierea etapei, reprezentantul ISM transmite prin vot poziția națională.

9.2.10 Aprobare și publicare

Textele standardelor europene aprobate sunt puse la dispoziția organismelor naționale de standardizare, care au obligația să le adopte identic și să le publice la nivel național.

ISM publică pe pagina web oficială, în Buletinul de standardizare lista standardelor europene și a documentelor de standardizare europeană aprobate.

9.3 Aspecte generale privind participarea la standardizarea internațională

9.3.1 Activitatea de standardizare internațională se desfășoară în cadrul Organizației Internaționale de Standardizare (ISO) și al Comisiei Electrotehnice Internaționale (IEC). Procedurile și regulile pentru lucrările tehnice sunt stabilite prin Directivele ISO/IEC.

9.3.2 Ca membru al organizațiilor internaționale de standardizare ISO și IEC, ISM are obligația să respecte aceste reguli și proceduri.

9.3.3 Comitetele tehnice naționale stabilesc statutul de participare (membru participant – P sau observator – O) în comitetele și/sau subcomitetele tehnice ISO și IEC, ale căror domenii de activitate prezintă interes pentru Republica Moldova. ISM notifică statutul său de participare, stabilit la organizațiile internaționale de standardizare.

9.3.4 Indiferent de statutul de participare într-un comitet tehnic internațional, membru P sau membru O, aceasta nu implică în mod automat același statut în subcomitetele comitetului tehnic respectiv.

9.3.5 În calitate de membru P, comitetul tehnic național participă activ la lucrări, având obligația de a vota toate documentele transmise în cadrul comitetelor sau subcomitetelor tehnice internaționale. Pentru IEC, calitatea de membru P presupune și obligația de a desemna experți în grupurile de lucru și de a participa la ședințele comitetelor și/sau ale subcomitetelor internaționale.

9.3.6 În calitate de membru O, comitetul tehnic național urmărește lucrările ca observator, primește documentele, poate vota și trimite observații și, de asemenea, poate participa la ședințe (prin reprezentanții săi) ca observator.

9.3.7 Principiul de bază al standardizării internaționale este principiul delegației naționale, care presupune exprimarea opiniei naționale a comitetului tehnic (nu a opiniei individuale, a unei entități sau grup) în procesul de elaborare a standardelor și a documentelor de standardizare internaționale.

9.3.8 Comitetele tehnice internaționale sunt alcătuite din membri, secretar și președinte. Membrii comitetelor tehnice internaționale sunt organisme naționale de standardizare, prin reprezentanți desemnați.

9.3.9 Comitetele tehnice internaționale își desfășoară activitatea în baza unui program de lucru aprobat. Structura de coordonare a activității acestora este Technical Management Board la ISO, respectiv Standardisation Management Board la IEC.

9.3.10 Lucrările de standardizare ale comitetelor tehnice internaționale la care ISM este membru se concretizează în activitatea comitetelor tehnice naționale prin:

- urmărirea propunerilor de teme noi de standardizare și a proiectelor aflate în curs de elaborare;
- nominalizarea experților tehnici și a delegaților naționali la lucrările grupurilor de lucru, comitetelor tehnice internaționale;
- stabilirea poziției naționale cu privire la propunerile de teme noi de standardizare (doar în cazul comitetelor la care ISM este membru P);
- stabilirea și transmiterea observațiilor/comentariilor naționale cu privire la proiectele de standarde internaționale sau documentele de standardizare internațională în curs de elaborare;
- transmiterea votului național (numai în cazul comitetelor la care ISM este membru P).

9.4 Participarea comitetelor tehnice naționale la activitatea de standardizare internațională

9.4.1 Membrii comitetelor tehnice participă activ la elaborarea standardelor și/sau a documentelor de standardizare internaționale, în comitetele și subcomitetele tehnice internaționale corespondente.

9.4.2 Participarea poate fi:

- prin exprimarea punctului de vedere în cadrul comitetului tehnic național, pentru a se stabili poziția națională în cadrul etapelor de elaborare a standardelor internaționale și/sau a documentelor de standardizare internaționale;
- ca experți în grupurile de lucru ale comitetelor tehnice internaționale, sau
- ca delegați naționali la reuniunile comitetelor tehnice internaționale.

NOTĂ – Se recomandă ca delegația națională la reuniunile comitetelor sau subcomitetelor tehnice internaționale să fie alcătuită din maximum 3 membri.

9.4.3 Atunci când transmite votul, reprezentantul ISM exprimă poziția națională stabilită de comitetul tehnic. Atunci când un comitet tehnic național nu obține consensul cu privire la poziția națională sau nu se identifică interes național asupra subiectului, se transmite un vot cu abținere. Un vot negativ trebuie însoțit întotdeauna de justificări.

9.4.4 Etapele de elaborare a standardelor internaționale sunt asemănătoare cu cele de la nivel european și sunt următoarele.

- propunere de temă nouă;
- elaborare proiect de lucru;
- etapa de comitet;
- anchetă publică;
- aprobare finală;
- publicare.

Procesul de elaborare a documentelor de standardizare internațională (TS, TR, PAS) este asemănător cu procesul de elaborare a standardelor internaționale. Comitetele tehnice naționale pot participa la elaborarea acestora, urmând etapele caracteristice acestor documente.

9.4.5 Propunere de temă nouă

Pentru elaborarea unui proiect de lucru, comitetul sau subcomitetul tehnic internațional stabilește, de regulă, un grup de lucru căruia îi atribuie această sarcină. În această etapă, proiectul de lucru se identifică cu indicativul WD [număr]. În această etapă, în funcție de interes și disponibilitate, pot participa doar experții moldoveni care sunt înscrși în grupul de lucru internațional de către reprezentantul ISM. Pot fi nominalizați experți numai în grupurile de lucru ale comitetelor sau subcomitetelor tehnice internaționale la care ISM este membru P. Pe parcursul activității, experții moldoveni trebuie să informeze periodic comitetul tehnic național asupra evoluției

lucrărilor. Această etapă se încheie atunci când este disponibil un proiect de lucru pentru a fi circulat tuturor membrilor comitetului sau subcomitetului tehnic internațional, fiind înregistrat ca CD [număr]. Comitetul sau subcomitetul tehnic internațional poate decide să treacă peste această etapă, caz în care etapa de elaborare a unui proiect de lucru se încheie cu disponibilitatea unui proiect pentru anchetă publică (DIS la ISO, respectiv CDV la IEC) pentru a fi circulat tuturor membrilor comitetului sau subcomitetului tehnic internațional. Pentru comitetele și subcomitetele tehnice internaționale la care ISM nu este membru nu se poate exprima o poziție națională în această etapă.

9.4.6 Etapă de comitet

Această etapă este prima etapă în care sunt luate în considerare comentariile transmise de organismele naționale de standardizare. În această etapă, proiectul de lucru se identifică cu indicativul CD [număr]. La nivel național, membrii comitetului tehnic național analizează textul proiectului și stabilesc poziția națională referitoare la trimiterea acestuia în anchetă publică. Pentru comitetele sau subcomitetele tehnice internaționale ISO la care ISM este membru P, reprezentantul ISM exprimă această poziție prin vot. Pentru comitetele sau subcomitetele tehnice internaționale IEC la care ISM este membru P se pot transmite numai comentarii. La comitetele sau subcomitetele tehnice internaționale la care ISM este membru O, se pot transmite numai comentarii, fără vot.

9.4.7 Ancheta publică

În etapa de anchetă publică toate părțile interesate de la nivel național pot să consulte și să își exprime punctul de vedere asupra proiectului de standard internațional. În această etapă, proiectul de lucru se identifică prin indicativul ISO/DIS [număr] sau IEC/CDV [număr]. ISM trebuie să informeze, prin publicare, pe pagina web oficială

În Buletinul de standardizare, data de începere și finalizare a anchetei publice a proiectelor de standarde internaționale și să pună la dispoziția tuturor părților interesate, la cerere, proiectele de standarde. Membrii comitetului tehnic național sunt informați cu privire la începerea anchetei publice a proiectelor de standarde internaționale și pot accesa textele proiectelor pe platformele electronice ale organizațiilor internaționale de standardizare. Pentru transmiterea observațiilor se utilizează formularul indicat în anexa C. La nivel național, comitetul tehnic moldovenesc analizează textul proiectului de standard internațional și stabilește poziția națională, luând în considerare și observațiile/comentariile primite de la alte părți interesate. Reprezentantul ISM exprimă prin vot această poziție, însoțită sau nu de comentarii (editoriale, generale sau tehnice). Pentru comitetele sau subcomitetele internaționale la care ISM este membru P, votul este obligatoriu, iar pentru comitetele sau subcomitetele internaționale la care ISM este membru O sau nu este membru, votul este opțional.

9.4.8 Aprobare finală

În funcție de rezultatul anchetei publice, la nivel internațional se poate renunța la această etapă. Proiectele care se elaborează în comun ISO-CEN și IEC-CENELEC parcurg, de regulă, această etapă. În această etapă toate părțile interesate de la nivel național pot să consulte și să își exprime punctul de vedere asupra proiectului de standard internațional. Etapa de aprobare finală se încheie cu vot. Votul pozitiv poate fi însoțit numai de observații editoriale. Votul negativ trebuie însoțit de argumente tehnice temeinice. În etapa de aprobare finală, proiectul se identifică prin indicativul ISO/FDIS [număr] sau IEC/FDIS [număr]. Membrii comitetului tehnic național sunt informați cu privire la începerea etapei de aprobare finală a proiectelor finale de standarde internaționale și pot accesa textele acestor proiecte (numai la ISO) pe platforma electronică a ISO. Pentru comitetele sau subcomitetele tehnice internaționale la care ISM este membru P, votul este obligatoriu iar pentru comitetele sau subcomitetele tehnice internaționale la care ISM este membru O sau nu este membru, votul este opțional.

9.5 Vot formal

9.5.1 În funcție de rezultatul anchetei publice se poate renunța la această etapă.

9.5.2 Etapa de vot formal reprezintă etapa în care textul final al proiectului de standard european sau internațional circulă la membrii naționali ai CEN/CENELEC/ISO/IEC. În această etapă, proiectul de standard european/internațional este identificat prin indicativul FprEN [număr] sau FDIS [număr]. Etapa se încheie cu vot, care poate fi însoțit numai de observații editoriale.

9.5.3 La nivel național, membrii comitetului tehnic au acces la proiectul de standard european sau internațional aflat în etapa de vot formal, în vederea stabilirii poziției naționale. Dacă se stabilește transmiterea unui vot negativ, exprimarea acestei poziții trebuie însoțită de argumente tehnice temeinice.

9.5.4 La încheierea etapei, secretarul comitetului tehnic sau alt reprezentant al ISM împuternicit transmite prin vot poziția națională.

9.6 Asigurarea secretariatelor comitetelor tehnice europene și internaționale

În funcție de interesul național și resursele disponibile, ISM sau un membru al unui comitet tehnic național poate să asigure secretariatul comitetelor sau subcomitetelor tehnice europene și/sau internaționale. În acest scop, trebuie respectate regulile și procedurile stabilite de organizațiile europene și internaționale de standardizare.

10 Suspendarea sau desființarea comitetelor tehnice naționale

10.1 Un comitet tehnic național poate avea unul din 3 statute: „activ”, „suspendat” sau „desființat”.

10.2 Scăderea interesului național și diminuarea volumelor activității unui CT poate determina suspendarea sau desființarea acestuia.

10.3 Un comitet tehnic suspendat poate redeveni activ, dacă se manifestă din nou interes în domeniul de activitate al comitetului, astfel încât lucrările de standardizare să se poată desfășura corespunzător și să se poată stabili un program de standardizare.

10.4 În cazul în care un comitet tehnic național a fost desființat, patrimoniul de standarde al acestuia poate fi redistribuit de către ISM altui comitet tehnic național, pentru a se asigura mentenanța standardelor.

10.5 Inițiativa privind încetarea activității unui comitet tehnic poate parveni din partea organismului național de standardizare sau a membrilor comitetului tehnic, în următoarele cazuri:

- domeniul de activitate, precum și subiectele de standardizare și-au pierdut actualitatea;
- comitetul tehnic nu desfășoară timp de 2 ani activitatea de standardizare pentru care a fost constituit;
- comitetul tehnic nu respectă legislația și regulile de standardizare națională.

10.6 Trecerea unui comitet tehnic dintr-un statut în altul se consideră din momentul emiterii hotărârii organismului național de standardizare.

Anexa A

(normativă)

Diui/Dnei _____
Director al ISM

Cerere de aderare la comitetul tehnic (CT)

_____, în calitate de reprezentant legal al _____, din domeniul _____
(numele, prenumele reprezentantului legal¹) (denumirea entității) (denumirea)
categoria _____ solicit aderarea entității pe care o reprezintă, în calitate de membru, la comitetul tehnic CT
(denumirea)

(denumirea comitetului tehnic)

Prin semnarea prezentei cereri de aderare persoana/persoanele delegate de către entitate², înțeleg și își asumă următoarele angajamente:

- 1) să participe activ la lucrările CT, în cadrul ședințelor organizate, oricare ar fi modul lor de desfășurare (cu prezență fizică sau ședințe web), precum și să prezinte, în termenul stabilit, păreri, propuneri, obiecții referitoare la documentele transmise de către secretarul CT;
- 2) să prezinte și să susțină punctul de vedere al entității, stabilit prin consultarea specialiștilor din entitatea pe care o reprezintă;
- 3) să nu admită acțiuni sau inacțiuni care ar avea ca obiect sau ar putea avea ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței, precum și concurența neloială;
- 4) să examineze propunerile proiectelor de standarde noi europene și internaționale și să contribuie la stabilirea poziției naționale;
- 5) să participe la elaborarea standardelor moldovenești originale noi, precum și la examinarea periodică a acestora;
- 6) să participe la definitivarea (la etapa de draft) versiunii în limba română a standardelor adoptate ca standarde moldovenești;
- 7) să nu desfășoare activități care se califică în sensul legislației în vigoare drept dare de mită sau luare de mită;
- 8) să respecte Codul de conduită al ISM (pe partea ce vizează membrii comitetelor tehnice).

Prin delegarea pentru participare la lucrările CT, persoana/persoanele delegate de către entitate, are/au următoarele drepturi:

- 1) să aibă acces la toate documentele de lucru;
- 2) să participe la ședințele CT europene și internaționale, ca expert în grup de lucru și/sau ca membru al delegației naționale;
- 3) să ia cunoștință de deciziile comitetului tehnic.

Entitatea pe care o reprezintă, precum și persoana/persoanele delegate cunosc prevederile art. 16 din Legea nr. 20 din 04.03.2016 cu privire la standardizarea națională³.

Persoana/persoanele delegate se obligă să transfere în mod exclusiv, irevocabil și gratuit dreptul de valorificare a dreptului de autor asupra oricăror contribuții intelectuale ale acestora, cuprinse în textul standardelor moldovenești în numele organismului național de standardizare, prin semnarea unor declarații în acest sens.

Persoana/persoanele delegate se obligă să informeze organismul național de standardizare imediat (la etapa de temă nouă sau la orice etapă de elaborare a standardului) despre orice brevet cunoscut sau despre oricare solicitare de înregistrare a unui brevet (prezentată entității care le înregistrează), fie propriu, fie al altei entități, care ar putea fi integrat în textul proiectului de standard.

Entitatea pe care o reprezintă, precum și persoana/persoanele delegate se obligă să respecte dreptul de autor asupra standardelor, precum și asupra proiectelor de standarde moldovenești, europene, internaționale și ale altor state.

20

Nume, prenume

(semnătura reprezentantului legal al entității)

¹ Directorul, administratorul, președintele entității sau altă persoană care are dreptul de semnătură (prin procură, ordin).

² Persoana/persoanele sunt delegate pentru participarea în CT prin prezentarea unei confirmări scrise de către entitatea care este membru al CT, semnată de reprezentantul legal al acesteia;

³ Art. 16 Disponibilitatea publică și difuzarea standardelor

(1) *Standardele moldovenești, europene, internaționale și ale altor țări, inclusiv proiectele acestora, sunt considerate opere științifice în sensul Legii nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe și sunt protejate prin dreptul de autor.*

(2) *Dreptul de autor asupra standardelor moldovenești aparține organismului național de standardizare.*

(3) *Asigurarea respectării și valorificarea pe teritoriul Republicii Moldova a dreptului de autor asupra standardelor europene, internaționale și ale altor țări se efectuează de către organismul național de standardizare, în conformitate cu regulile stabilite de organizațiile de standardizare respective.*

4 Categori: - Autorități (de reglementare, reprezentanți ai administrației publice centrale și/sau locale);

- Mediu academic (instituții de învățământ superior și mediu, Instituții de cercetare și proiectare);
- Entități de evaluare a conformității (Laboratoare, Organisme de certificare, Organisme de acreditare);
- Consumatori (organizații de protecție a consumatorilor, asociații de consumatori);
- întreprinderi micro, mici și mijlocii (IMM);
- ONG-uri (organizații privind protecția mediului, asociații profesionale)

Anexa B

(normativă)

Dlui/Dnei , _____
Director al ISM

Declarație de cesiune a drepturilor de autor

Eu, _____, delegat de către entitatea _____,
(numele, prenumele delegatului) (denumirea entității care a delegat)
membru al comitetului tehnic CT _____, pentru participarea la activitatea
acestui CT, declar că cunosc prevederile art. 16 din Legea nr. 20 din 04.03.2016 cu privire la standardizarea națională⁴, precum și regulile
de standardizare națională.

În scopul asigurării respectării prevederilor Legii nr. 20 din 04.03.2016 cu privire la standardizarea națională, Legii nr. 139 din 02.07.2010 privind drepturile de autor și drepturile conexe, Legii nr. 50 din 07.03.2008 privind protecția invențiilor, prevederilor Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice, precum și ale Convenției privind eliberarea brevetelor europene, adoptată la Munchen la 5 octombrie 1973, prin semnarea prezentei declarații:

- 1) transfer cu titlu de exclusivitate, cu caracter irevocabil și gratuit, în numele organismului național de standardizare, dreptul de valorificare a dreptului de autor asupra oricăror contribuții intelectuale ale mele, rezultate din participarea mea la activitatea CT, care au fost cuprinse în textul standardelor moldovenești;
- 2) îmi exprim acordul ca organismul național de standardizare să utilizeze în publicațiile sale în întregime sau în parte contribuțiile intelectuale ale mele, rezultate din participarea mea la activitatea CT, fără invocarea/prezentarea numelui meu în publicații, indiferent de limba de redare și tipul, suportul publicațiilor;
- 3) mă oblig să informez organismul național de standardizare despre titularul dreptului de autor, dacă îmi este cunoscut, în cazul în care contribuțiile prezentate de către mine, ca rezultat al participării mele la activitatea CT, nu îmi aparțin.
- 4) mă oblig să informez organismul național de standardizare imediat (la etapa de temă nouă sau la orice etapă de elaborare a standardului) despre orice brevet cunoscut sau despre oricare solicitare de înregistrare a unui brevet (prezentată entității care le înregistrează), fie propriu, fie al altei entități, care ar putea fi integrat în textul proiectului de standard;
- 5) mă oblig să respect dreptul de autor asupra standardelor, precum și asupra proiectelor de standarde moldovenești, europene, internaționale și ale altor state;
- 6) mă oblig să nu admit acțiuni, sau inacțiuni care ar avea ca obiect sau ar putea avea ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței, precum și concurența neloială.

_____, 20 _____

Nume, prenume

(semnătura delegatului)

⁴ Art. 16 Disponibilitatea publică și difuzarea standardelor

(1) Standardele moldovenești, europene și internaționale și ale altor țări, inclusiv proiectele acestora, sunt considerate opere științifice în sensul Legii nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe și sunt protejate prin dreptul de autor.

(2) Dreptul de autor asupra standardelor moldovenești aparține organismului național de standardizare.

(3) Asigurarea respectării și valorificarea pe teritoriul Republicii Moldova a dreptului de autor asupra standardelor europene, internaționale și ale altor țări se efectuează de către organismul național de standardizare, în conformitate cu regulile stabilite de organizațiile de standardizare respective.

Anexa C
(normativă)

Formular pentru observațiile membrilor comitetelor tehnice moldovenești la proiectele de standarde europene și internaționale

Template for comments and secretariat observations

Date:	Document:	Project:
-------	-----------	----------

MB /N C1	Line number (e.g. 17)	Clause / Subclause (e.g. 3.1)	Paragraph/ Figure/ Table/ (e.g. Table 1)	Type of comment ²	Comments	Proposed change	Observations of the secretariat

(Sursa: ISO/IEC/CEN/CENELEC electronic balloting commenting template/version 2012-03).

NOTA 1 – Abrevierile în limba engleză sunt următoarele: MB = Member body / NC = National Committee (se introduce codul țării format din două litere conform SM SR EN ISO 3166-1, de exemplu MD pentru Moldova).
Tip de comentariu: ge = general, te = tehnic, ed = editorial.

NOTA 2 – Membrii comitetului tehnic național ISM/CT trebuie să completeze observațiile, comentariile justificative și propunerile de îmbunătățire a textului proiectului de standard european sau internațional, în limba engleză, pe formularul standardizat ISO/IEC/CEN/CENELEC de mai sus, fără să modifice lățimea coloanelor. Formularul completat trebuie transmis prin email secretarului CT, președintelui CT și reprezentatului ISM cu aproximativ 30 de zile înainte de data limită de transmitere a observațiilor/votului, care de regulă este menționată pe proiectul de standard european sau internațional.

Bibliografie

- [1] *CEN-CENELEC Guide 10 — Guidelines for the distribution and sales of CEN-CENELEC publications, 2015*
- [2] *CEN-CENELEC Guide 20 — Guide on membership criteria of CEN and CENELEC, Ed. 4, 2015*
- [3] *CEN-CENELEC Guide 31 — Competition law for participants in CEN-CENELEC activities. Ed.1, 2015-12*
- [4] *ETSI Directives, 2014*
- [5] *ETSI - Memorandum of Understanding between the European Telecommunications Standards Institute and the National Standards Organizations, November 2012.*
- [6] *REGULAMENTUL (UE) nr. 1025/2012 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN -I AL CONSILIULUI din 25 octombrie 2012, privind standardizarea europeană, de modificare a Directivelor 89/686/CEE și 93/15/CEE ale Consiliului și a Directivelor 94/9/CE, 94/25/CE, 95/16/CE, 97/23/CE, 98/34/CE, 2004/22/CE, 2007/23/CE, 2009/23/CE și 2009/105/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Deciziei 87/95/CEE a Consiliului și a Deciziei nr. 1673/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului*
- [7] *Legea nr. 20 din 04.03.2016 cu privire la standardizarea națională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 90-99 din 08.04.2016, art. 170)*